

ممنوعیت تبلیغ محصولات آسیب رسان به میراث فرهنگی

مرکز پژوهش های مجلس اعلام کرد چون قوانین موجود، مشکل محصولات آسیب رسان به میراث را به شکل جامع بررسی نکرده، دامنه بزرگی از فعالیت های تبلیغاتی و آموزشی برای حفاری آثار تاریخی شکل گرفته است.

به گزارش سایت خبری پرسون، مرکز پژوهش های مجلس در گزارشی به بررسی ممنوعیت تبلیغات، آموزش و معرفی محصولات و خدمات غیرمجاز و آسیب رسان به میراث فرهنگی در رسانه های ارتباط جمعی داخلی و بین المللی و فضای مجازی پرداخت. در این گزارش ضمن بیان برخی قوانین در این حوزه و آسیب های آن نوشته شده یکی از مسائل جدی در حوزه حفاظت میراث فرهنگی، اقدامات غیرقانونی است که در زمینه اکتشاف تا استخراج آثار تاریخی - فرهنگی مدفون شده رخ می دهد. دستیابی یک شبه به گنج یا دفینه موجب اغوای جمعیت بسیاری شده و فرصت را برای تخریب یا قاچاق ثروت های ملی مردم ایران هموار کرده است.

از آن جهت که قوانین موجود مساله را به شکلی جامع و سیستماتیک بررسی نکرده است، دامنه عظیمی از خدمات و فعالیت های تبلیغاتی و آموزشی برای اکتشاف، حفاری و استخراج آثار تاریخی - فرهنگی شکل گرفته است. هر چند قانونگذار استفاده و تبلیغ فلزیاب را منوط به داشتن مجوز کرده اما احکام بازدارنده ای در نظر نگرفته است.

همچنین محدودیت نگاه قوانین به نتایج نهایی مثل رخداد حفاری غیرمجاز در محوطه های ثبت شده و دیده نشدن سایر عناصر اثرگذار در شکل گیری این جرایم بخش مهمی از کاستی های قوانین موجود را شامل می شود. در حالی که ترکیب خدمات آموزشی و فضای مجازی، به عنوان پوشش برای فروش تجهیزات اکتشاف آثار تاریخی - فرهنگی، ایجاد تیم های غیرمتمرکز گنج یابی و برگزاری تورهای غیرقانونی آموزشی-عملیاتی در مناطق مختلف ایران بستر ساز این حفاری ها است.

به نظر می رسد ضمن به روزرسانی فصل نهم کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی با موضوع تخریب اموال تاریخی، فرهنگی (آخرین به روز رسانی در سال ۱۳۹۲) و همچنین به روزآوری قوانین مرتبط با این حوزه، لازم است تا قانونی جامع با هدف ممنوعیت تبلیغات، آموزش و معرفی محصولات و خدمات غیرمجاز و آسیب رسان به میراث فرهنگی در رسانه های ارتباط جمعی داخلی و بین المللی و فضاهای مجازی تدوین و تصویب شود. این گزارش با هدف آسیب شناسی قوانین مرتبط با تبلیغات، آموزش و معرفی محصولات و خدمات غیرمجاز و آسیب رسان به میراث فرهنگی تدوین شده و می تواند راهنمای تکمیل، اصلاح یا الحاق مواد قانونی موضوعه قرار گیرد.

جرایم سنگین برای متخلفان در نظر گرفته شود

در بخش دیگری از این گزارش پس از بررسی قوانین موجود، آمده که مرور قوانین نشان می دهد که نگاه قانون گذار به موضوع حفاری و اکتشاف میراث فرهنگی بیشتر با تاکید بر محوطه های ثبتی است در حالی که وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی کمتر از ده درصد آثار تاریخی-فرهنگی دارای ارزش میراثی در این فهرست قرار داده است. بنابراین کارآمدی این قوانین، مستلزم فعالیت بیشتر و هوشمندانه دستگاه مذکور در ثبت آثار ملی است. ضمناً توجه کلیدی قوانین به انجام فعل حفاری و اکتشاف است و تنها موضوعی که در زمینه پیش گیری از حفاری مطرح شده است، مربوط به موضوع فلزیاب است.

در این بین، موضوعات مرتبط با تبلیغات، آموزش و برگزاری تورهای کاربردی اکتشاف و حفاری مورد توجه قرار نگرفته است. بنابراین استفاده از این دستگاه ها تنها در صورتی قانونی است که با اخذ مجوز از وزارتخانه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی همراه شود. هر چند اگر دستگاهی خلاف قانون کشف شود، پیامدی که برای مالک آن به همراه دارد، توقیف آن توسط وزارتخانه میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی است. جای توجه دارد که قانون گذار جرایم سنگین تری را متوجه افرادی کند که به صورت غیرمجاز و به جهت کشف اموال فرهنگی-تاریخی از فلزیاب استفاده می کنند.

همچنین لازم است تدابیری اندیشیده شود که هر نوع کسب و کار و مالکیت غیرمجاز فلزیاب و سایر ابزار، ملزومات و فعالیت های مختص حفاری و اکتشاف میراث فرهنگی جرم انگاری شده و دارای قوانین بازدارنده باشد. همانطور که حمل سلاح از جهت خطراتی که به همراه دارد، شامل مجازات های بازدارنده است.

پیشنهادهای

ترکیب آموزش و فضای مجازی در موضوع میراث فرهنگی مدفون شده، موجب بروز پوشش برای فروش تجهیزات اکتشاف آثار تاریخی - فرهنگی شده است. به بیانی شکلی از بازاریابی هدفمند با تأکید بر علاقمندان یا افراد دارای زمینه برای ارتکاب جرم را صورت داده است. برگزاری تورهای غیرقانونی با حضور علاقمندان جذب شده در فاز آموزش، زمینه را برای تشکیل تیم های حفاری و اکتشاف گنج و دفینه فراهم کرده است. این اقدام به ایجاد امنیت کاذب درون گروهی و سرعت عمل بیشتر جویندگان غیرقانونی افزوده است. در این میان افرادی سود اصلی را به دست آورده اند که به عنوان استادان یا مالک آکادمی فعالیت می کنند.

حاضرین در تور به واسطه طمع دست یابی به گنج و علاقه به یادگیری این عمل مجرمانه در فضای آموزشی و عملیاتی قرار گرفته و بعدها به عنوان کارشناس خودآموز، در تلاش برای یافتن گنج و دفرینه خواهند بود. همچنین، آشنایی افراد علاقمند یا فعال در زمینه مجرمانه فوق، امکان مشارکت و همفزایی آنها در اقدامات پراکنده و فردی را فراهم کرده که بدون شک در تضاد با منافع عمومی است. در این راستا و با توجه به حاکمیتی بودن موضوع میراث فرهنگی، پیشنهاد می‌شود که اقدامات زیر در جهت تقویت حراست و حفاظت از میراث فرهنگی کشور صورت پذیرد:

– الحاق موادی به فصل نهم کتاب پنجم قانون مجازات اسلامی (تعزیرات و مجازات‌های بازدارنده) با موضوع تخریب اموال تاریخی، فرهنگی مصوب ۱۳۷۵ با آخرین تغییرات سال ۱۳۹۲، جهت تقویت بعد بازدارندگی و حمایت از حفاظت میراث تاریخی و فرهنگی.

– به روز رسانی «قانون ضرورت اخذ مجوز برای ساخت، خرید و فروش، نگهداری، تبلیغ و استفاده از دستگاه فلزیاب مصوب ۱۳۷۹» به جهت ایجاد مفادی که موجب بازدارندگی کافی در این زمینه گردد. چرا که تنها ضبط دستگاه فلزیاب بدون مجوز افراد خاطی را مورد نظر قرار داده است. در حالی که برای پیشگیری از ارتکاب چنین جرمی، لازم است مجازات قابل توجهی برای مالکین غیر مجاز این دستگاه‌ها تنظیم کرد تا هزینه تهیه و به کارگیری این دستگاه‌ها افزایش یابد.

– با توجه به طولانی بودن فرآیند اصلاح قانون مجازات اسلامی، لزوم تصویب قانونی برای جلوگیری از ارتکاب جرایم در این حوزه، که تبلیغات، آموزش و معرفی محصولات و خدمات غیر مجاز و آسیب رسان به میراث فرهنگی در رسانه‌های ارتباط جمعی داخلی و بین المللی و فضاهای مجازی را ممنوع کند، به نظر می‌رسد.

منبع: مهر